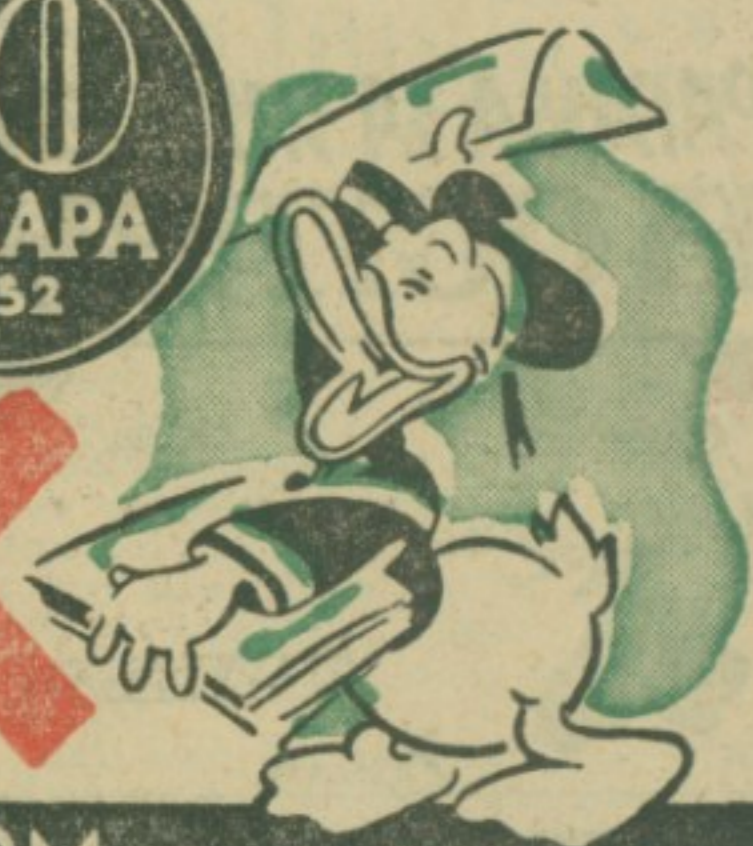

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

10
ДИНАРА
1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XV — Број 97 — Субота, 7 новембар 1953

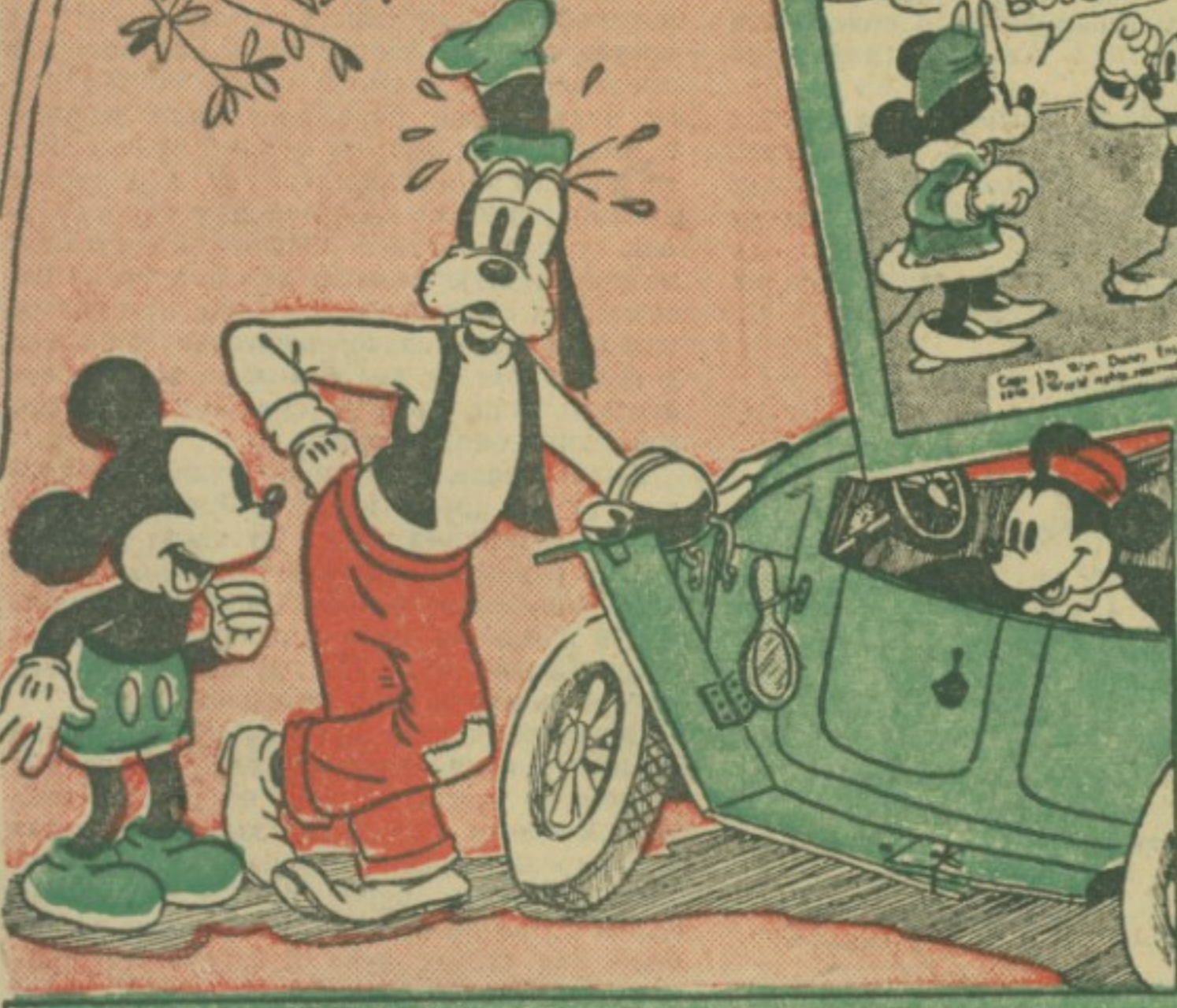
МИКИ И ЊЕГОВ ДВОЈНИК

НОВО
ПРЕРУША-
ВАЊЕ

ПРИНЦЕЗА
ЦИЦА
ЈЕ
ЗАТЕКЛА
МИКИЈА
С
МИНИ
...
МИКИ
УСПЕВА
ДА
ЈЕ
УМИРИ

ПОЛА
САТА
ДО-
ЦНИ-
ЈЕ...

О
КО
ПОНОЋИ,
МИКИ
И
МИНИ
КРЕНУЛИ
СУ
ПРЕРУ-
ШЕНИ
ПРЕМА
БЛЕДИ-
ОКИНОМ
ЗАМКУ

У
ИДУЋЕМ
БРОЈУ:

НАПАД
НА ДВА
ФРОНТА

ТРАГАЊА ЗА ИШЧЕЗЛИМ ЦИВИЛИЗАЦИЈАМА НА ОСТРВУ ВАСКРСЕЊА

Крајем априла 1947 године кренула је експедиција Кон Тики на свој необични пут. Вођ експедиције научник Тор Хејердал и неколико његових пратилаца превалили су, на сплаву израђеном од балса-дрвета, око 8000 километара и за нешто више од три месеца стигли на Острво Васкрсења. Отада је протекло пуних шест година, а штампа се и даље бави овим подвигом који је привукао пажњу милиона људи у свету. Шта се налази на том острву и због чега је Тор Хејердал предузео ово путовање?

Острво Васкрсења лежи у источном делу Тихог Океана, између Аустралије и средњег дела Јужне Америке. То је једна од крајњих тачака Полинезиског Архипелага. Велико је свега 118 квадратних километара, а у време пописа 1943 године на њему су живела свега 563 човека.

Острво је открио холандски морепловац Ривин 1772. Оно је данас покривено неплодном земљом, док записи из 18 века говоре да је тада на њему бујао биљни и животињски свет и да су постојали услови за опстанак четири до пет, а можда и 7.000 житеља.

На острву нема текуће воде. Главне резерве воде за пиће чине језерца у кратерима вулкана, међу којима је највиши Краљ Рама.

Научни спор око порекла Полинежанца

Дуго времена по открићу није се тачно знало коме острво припада. На њему су се кратко време задржавали морепловци разних земаља: Енглец Кук (1774), Француз Ла Перуз

данас постоје врло различите претпоставке.

И баш ради те старе цивилизације, која се тамо одржала углавном у виду огромних и необичних каменних колоса, и ради расветљавања противречних научних претпоставки о пореклу становника Полинезије, Тор Хејердал је кренуо на пут. Он, дакле, није путовао славом по таласима Тихог Океана из авантуристичких побуда. Његов је циљ био да покаже како је некадашњим становницима западне обале Јужне Америке било могућно да доплове до Полинезиских Острва. Наравно, Хејердалов по духват, који је изазвао сензацију у читавом свету, сам по себи не може да докаже и његову теорију. Зато он припрема за штампу једно велико дело, које ће, заједно са дискусијама у научним круговима, вероватно много допринети решењу питања о пореклу Полинежана. Тако ће се најзад сти-

Године 1886 острво је присвојила држава Чиле. Властодржици се нису много трудили да живот становништва учине сносљивијим. Тек од недавно држава предузима извесне мере у том погледу. Међутим, у прошлости је утицај белаца на староседеоце био у толикој мери штетан да се затрло свако њихово предање. Сем каменних споменика, на острву није ништа остало од његове присториске цивилизације, о којој

Више споменика него живих становника

На Острву Васкрсења, на коме има више циновских статуа него живих становника, све је необично. Скулптуре су високе пет до осам метара, а тежеке по 6.000 и више килограма. Неке од њих, које до-

стижу висину и по 18 метара, тежеке су преко 20 тона. "Кад се узме у обзир усамљеност и велико сиромаштво ове земље, — каже један познати научник, — онда се неолитски каменни објекти, храмови старих Инка и египатски споменици не могу ни упоредити са колосалним статуама у Источној Полинезији".

Да би се дигла и пренела статуа висока свега 2,5 метра, потребна је снага пет стотина људи и читав низ савремених алатки. Зато се научници са чуђењем питају на који су начин примитивни домородци могли да их пренесе. Можда су се они користили вучном снагом животиња? Али, испитујући тле овог острва, археолози још нису нашли на трагове биволских или коњских костију. Установљено је, сем тога, да огромне статуе од тршног камена приликом преноса нису ни најмање оштећене, мада су ношене преко тешко приступачног земљишта.

Нема сумње да огромни каменни ликови носе у себи извесну симболику. На њима се налазе трагови нарочитог укршавања, а на деловима ближних земљи усечене су ознаке које су се у старим америчким цивилизацијама стављале као тетуаж на кожу верских искушеника. Неки споменици подигнути су на сред пута, други у увалама где их готово целог дана покривају сенке брежуљака, а многи се налазе дуж морске обале.

Посматрајући камене људске фигуре, које називају мемисосима, човек може да добије извесну претставу о некадашњим становницима острва. На изванредно реалистичан начин статуе нам приказују необичан изглед људи. То су ликови белаца који носе малу, повијену браду. Њихово до крајности мршаво тело претставља границу између живог човека и скелета. Како овде због усправног положаја фигура не може бити речи о мртвачу, претпоставља се да оне претстављају тешке болеснике или људе измучене патњом.

Један лекар поставио је следећу "дијагнозу" ових каменних болесника: "Испала регрессивна и приљенови, угнут сто-

мак и повијена леђа потпуно исцрпљена човека дају карактеристично тешког колеричног болесника чије су снаге при крају".

"Нагла" цивилизација

На острву се налазе и други занимљиви остаци културе старих становника Острва Васкрсења. То су изрезбарене таблице, које урођеници зову "дрво са светим речима". На њима се налазе, постављене у усправне ступце, фигуре животиња каквих више нема на острву. Распоред текста је веома занимљив, јер до данас такав систем никде у свету није нађен. Наиме, сваки други ред исписаног текста окренут је наопако, тако да читалац мора да окреће таблице за 180 степени за сваки наредни ред. Карактер писма са Острва Васкрсења врло је сличан оном које је откривено на та-

блицама нађеним у Харпи, у Средњој Индији. Упоредјујући једне и друге таблице, стручњаци су дошли до закључка да је писмо из Харпе старо 4700, а оно са Острва Васкрсења 5000 година.

Тор Хејердал, трудећи се да на основу сеобе народа објасни необичне грдосије на Острву Васкрсења, износи неке занимљиве податке.

Инка Тупак Јупанки, господар Перуа и Еквadora, пошао је на челу своје армије од више хиљада људи у потрагу за новим острвима у Пацифику. Тај поморски поход, извршен искључиво на сплавовима, одиграо се уочи доласка Шпанца у Америку. Према Хејердалу, ова експедиција извела је исти подвиг као и — 1500 година пре ње — припадници Кон Тики племена.

(Крај у идућем броју)

Како се јело У СТАРОЈ ГРЧКОЈ И РИМУ

Вештину кувања сматрали су стари Грци и Римљани као део медицине. Али, док нас савремена наука о исхрани учи да се разумно и умерено хранимо да бисмо одржали здравље, дотле се у Грчкој и Риму итекако претеривало, разуме се код имуњнијих.

Међу сладокусницама онога времена био је и римски богаташ Апиције, који је сам измислио многа јела и чак саставио књигу рецепата. Он је, сем тога, основао и неколико куварских школа. Поред меса од домаћих животиња, за справљање јела узимано је и месо од дивљачи, као и од неких птица: ноја, ждрала, фламинга и папагаја. Већина тих јела била је јако зачињена. У чорбу од сочива, на пример, добарани су сирће, мед, вода од барене рибе и уље, а поврх свега густо укувано слатко вино. Знало се и за слачицу.

Мада ондашња јела не би одговарала укусу савременог човека, сматра се да су се неки од тих рецепата одржали све до наших дана и то баш у европским земљама. Тако за

француско јело "бујабес" кажу да потиче из Апицијевог "Куvara". Сам Апиције, пошто је велик део своје огромне имање потрошио на гозбе, отррвао се из страха да једног дана не умре од глади.

Али, Апицијева књига рецепата није најстарија. Нешто слични имали су још стари Индијци. Но, пошто су они веровали у сеобу душа и у то да човек који се храни месом неће моћи вечно да живи, у њиховом "Вазаварејему" преовлађивала су вегетаријанска јела.

Не само што су богаташи у старој Грчкој и Риму били љубитељи доброг залогаја и много више јели него ми данас, већ су и дуго остајали за столом, сматрајући да добра трезва веома годни људском духу. Кажу да су Платон и Сократ усред веселог друштва, поред обилатог јестива, развијали најдубљу филозофију. Александар Атинјанин, у једној својој књизи, истиче да су животна филозофија и куварска вештина блиске и да нимало не шкоде једна другој.

Транси се ТНЕУТРАШИВИХ ТЕХНИЧАРА

ВЕРНЕР ВАН ЛОРН

(14)

Брод је пловно кроз облаке. На први поглед нико не би поверовао да би ти облаци могли да буду смртоносни. Изгледали су веома лепо тако обасјани одбијеним сунчевим зрацима. Ипак, та згуснута пара садржавала је толико отровних гасова да у њој не би могло да опстане ниједно људско биће. Унутрашњост купола била су једина места где се могло живети.

Кад је брод почео да се спушта кроз облаке, путници су имали осећај као да се пробијају кроз најгушћу маглу. Видик је био потпуно замрачен, тако да ништа нису видели, и летели су ослоњени на инструменте. Мада се путницима чинило да лете насумце, нису се плашили, јер су знали да се брод већ једном спуштао на ову планету. Поред тога, могли су по мирним лицима Јупитерована да закључе да спуштање тече нормално. Ипак, одахнули су кад се брод затресе од лаког удара. То је био знак да је додирнуо тле. Чак и у добро изолованој унутрашњости брода могли су да осете утицај теже јаче од Земљине. Кад су се сасвим зауставили, магле је нестало. Налазили су се у једном дугом тунелу начињеном од метала. Ваздушни брод је поново кренуо и пред њим су се, као на нечију команду, отворила тешка метална врата.

Одједном путници са Земље нашли су се пред сунцем обасјаним пределом. То је била најлепша слика коју су икад у животној видели. Чудно дрвеће и растиње необичног изгледа и боја, простирани су се свуда унаоколо. Брод је клизало још неко време, а кад се зауставио на отвореном простору путници су видели да се налазе у једној од купола — огромној грађевини, необично лепој, какву ни најживља машта не би могла да замисли.

Док су они гледали око себе, занемели од чуда, преко поља су стале да присти-

жу групе Јупитерована, који су желели да чланове експедиције и дошљаке с друге планете поздраве добродошлицом. Жене на Јупитеру биле су прикладнијег стаса и много љепшије од мушкарца. Нису биле тако високе као жене са Земље, нити су биле тако пропорционално грађене, али су имале главе знатно мање него људи. Сви мушкарци били су одевени у лаку, лепшаву одећу. Жене су носиле узане хаљине, од неке металне тканине, које су много потсећале на костиме за купање. Биле су срећне и изгледале је као да никад у животу нису знале за бригу. Заједно с родитељима пристизала су живахна и умилњата деца.

Минуту су пролазили а дошљаци са Земље нису се ни покренули. Изглед њиховог новог завичаја био је тако величанствен да просто нису могли да верују да је стварност све оно што их окружује. Уместо мрачних металних купола, какве су они очекивали, свод изнад њихових глава постепено је прелазио у плаветнило, потпуно истоветно с плавим небом над њиховом родном земљом. Чинило им се као да су стигли у земљу снова.

Мк Карти се још налазио у машинском одељењу посматрајући машине које су се полако заустављале. Весели гласови окупљене гомиле чули су се све јаче у унутрашњости брода. Кад је умукло хук машина, Мк Карти је журно изишао да види шта се то напољу догађа. Међутим, застао је залапан лепотом предела који се простирао пред њим. Његова жена пришла му је лагано и провукла своју руку испод његове. Обоје су стајали занемели од чуда.

Потпуно тишину која је владала неколико минута прекинули су гласови домородаца које су чланови посаде приводили дошљацима са Земље. Становници покривених насеља изгледали су безгранично срећни. Понашали су се као деца која су дошла да поздраве своје родитеље: хватали су их за руке и гледали у њих погледима пуним обожавања. По њиховом мишљењу, долазак странаца значио је осигурану будућност. За њих више није постојало никаквих брига. Ајани Мк Карти била је толико разнежена тим дочеком да је загрлила две жене које су јој биле најближе.

Све је било као у сну: дебели, меки застирач од маховине преко кога су корачали, дочек тих безазалних људи, изглед читавог насеља. Круне стабала изгледале су као изврнуте вазе, с гранама које су се складно шириле као да их је природа

научила да се прилагођавају облику свода под којим су расле. Дрвеће је било ниже него на Земљи и имао је необично широко лишће.

Очи дошљака са Земље стално су се враћале на огромну куполу свода. Да није било циновских стубова, високих неколико стотина метара, који су држали металну таваницу, тешко би било поверовати да плаветнило изнад њихових глава није право небо.

Кад је Питер Јарбо сазнао да ће његова дужност бити да се стара о том насељу, које се углавном бавило земљорадњом, његовој радости није било краја. Његова жена се нестрпљењем је чекала да види дом спремљен за њих двоје, који их је чекао већ близу двадесет година.

Круг зграда чинио је основу огромне металне таванице која је покривала читаво насеље. У исто време, те зграде биле су томови становника овог насеља. Задњи зидови грађевина, окренути према спољној страни, били су без прозора. Изван њих простор је био испуњен отровном паром која је обавијала целу планету.

У насељу Питера Јарбоа било је мало превозних средстава, јер је сваки педаљ земље био обрађен. Његови становници били су изврсни пољопривредници и водели су свој посао више од ма ког другог. За њих то није био рад, већ забава.

Кад је госпођа Јарбо ступила у свој нови стан, који се налазио на тридесетом спрату, и изашла на један од балкона, пред њом се указала величанствена панорама.

Међутим, њен поглед није потражио друго насеље, које се налазило на удаљености од неколико миља. Њено интересовање ограничавало се само на предео где се налазио њен дом, за којим је она изазад жудела доле на Земљи. Сада је имала своју кућу и била је потпуно срећна.

Остали путници попусти су се у отворен аутомобил, неку врсту вагонета који се кретао само по једној шини. Сва превозна средства кретала су се помоћу контролисаних и савладане привлачне снаге планете и могла су да развију велику брзину. Кола с путничима полетела су као стрела преко отвореног простора и ускоро су ушла у један тунел широки око стотину метара, који је везивао два покривена насеља. Кад су кола ушла у град, путници су угледали исто плаво, вештачко небо као у граду који су пре неколико минута напустили. Али, овде је само незнатан део земљишта био обрађен.

Мале зграде, као црне тачкице, покривале су тле другог насеља. Моркил је објаснио путницима да су то некад били улази у руднике, који већ читав низ година леже запуштени и неискоришћени. Церолд Браун и његова жена остали су у том насељу. Њихов стан био је исто тако леп и удобан као и стан породице Јарбо.

Неколико часова путници су се возили из једног покривеног насеља у друго и у сваком од њих остајао је по један техничар са женом. Кад су, најзад, кола стигла у централни град, у њима су били још Дик и Долорес Бероу, Цон и Ајани Мк Карти и брачни пар Марти. Остали су већ били код својих кућа и полако се привикавали на нов начин живота.

Док су кола пролазила широким улицама главног града, становници су остављали свој посао и хитали да виде и поздраве дошљаке с друге планете.

Купола која је покривала централно насеље била је трипут већа од оних које су заштићавале насеља кроз која су путници већ прошли. Врхови потпорних стубова, пречника преко тридесет метара, губили су се у висини. Читаво насеље било је под парковима, чије је зеленило скривало многобројна позоришта и друге забавне установе. Кола су се лагано пробијала кроз све гушћу гомилу радозналост света. Тога дана су позоришта први пут била празна, јер је долазак странаца био велика atrakција за те људе који су знали само за раззонуду.

(Наставиће се)

СЛОГА ТИМОЧАНА

Другог новембра почела је прослава Тимочке буне, у којој су се тимочки сељаци године 1883 дигли на оружани устанак против апсолутизма династије Обреновића.

Узроци ове буне били су, поред осталог, бирократски систем и страховито корумпирано чиновништво, од обичног хата до министра, затим тежак порез и кулук, галдовање зеленаша који су сељаци доводили до беде, остављајући их без земље и стоке. Један од главних повода који је убрзао буну било је одузимање оружја од сељака.

У овој крвавој и неравној борби влада је употребљавала стајаћу војску, која је за оно време била модерно наоружана, топовима и пушкама, док су устаници били наоружани пушкама-кремењачама, вилама, косама и тојагама. Поред тога, влада је официрима и војницима које је послала против побуњеника удвојила плату, а трошкове за угушење буне свалила на побуњене округе.

И поред народног отпора, бун тимочких сељака скршена је и крваво угушена за десетак дана. Иако није успела, она је озбиљно пољуљала владајући апсолутизам.

У овој буну дошло је до јаког изражаја оно колективно осећање народа овога краја за све у обичном животу, па и у рату. Занимљиво је напоменути и једну анегдоту која ка-

рактеристично то осећање Тимочана за слогу. Једном, пре устанка, нашао се у затвору Адам Богосављевић (1844—1880), који је много учинио да идеје Светозара Марковића продру у сељачке масе. Сељаци су пошди да га избаве. Да не би само један или неколицина њих учинили то дело, они су навалили на апсану, везали конопац за врата и заједнички теглили док их нису извадили и тако избили Адама Богосављевића.

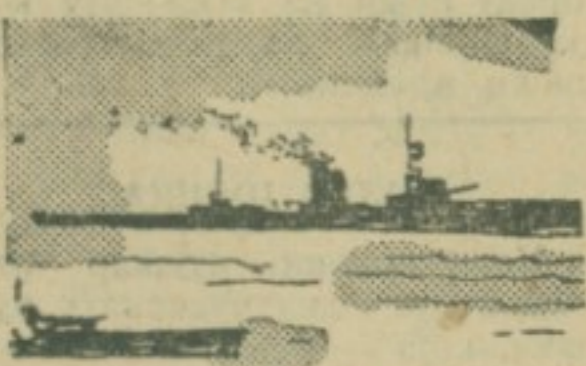
Из побуњених крајева стрељан је двадесет и један коловођа: Милоје Петровић и зет му Маринко Ивковић, бивши народни посланик, иначе оба свештеници из Бољевца, затим Лазар Милековић, бивши народни посланик и свештеник из Трњана, Милеко Првуловић, учитељ из Кривога Вира, Петар Милошевић, батаљонски командир народне војске из Извора (Сврљишки срез), Станко Милошевић из Кривога Вира и Милан Гојковић из Јабланице (Бољевачки срез), сва три претседници општине, Милеко Николић, кмет из Планинице, водник народне војске, Гавра Аничић и Љубомир Божиновић из Кињажевца, Станоје Динић, бивши народни посланик из Мучибаве (Заглавски срез), Љуба Дидић, бивши народни посланик из Сокобање, Коста Кнежевић, командир народне војске из Алексинца, Коста Јанковић, из Прилонице, Серафим Негоћинац из Крушевца, сви трговци, Живан Николајевић, стојар и бивши народни посланик из Бољевца, Михаило Гилкић, касалин из Алексинца, Риста Ђусић, земљорадник и бивши народни посланик из Мерфелата и Баћа, кочијаш из Зајечара, Учитељ Владимир Зебић, осуђен на смрт, обесио се у затвору. Учитељ Неша Магдић и Тихомир Маринковић са још 60 осуђених на смрт помиловани су и осуђени на заточење, затвор и робују. На смрт је био осуђен и Аца Станојевић са још неколико коловођа, али су они били прешли преко границе. Свега је осуђено на смрт 94, на робују 567, на заточење 5, на затвор 68, а 85 пуштени су као невини. Војни који нису били осуђени на смрт углавном су погнудли главе пред апсолутизмом и тражили од њега милост, а тиме су у исто време издали народ и принципе устанка.

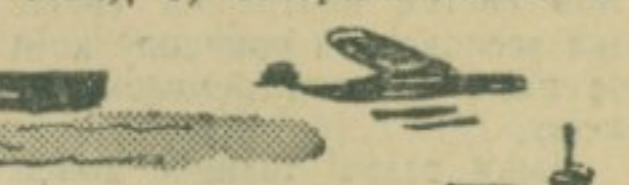
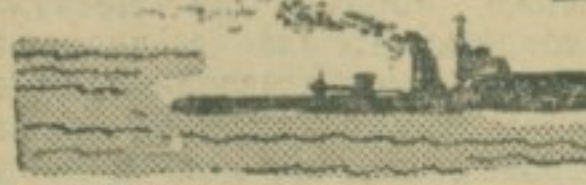
КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

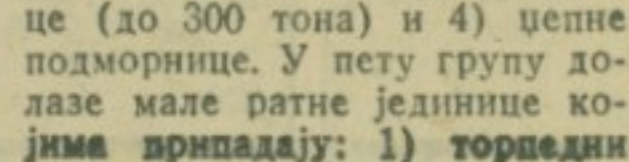
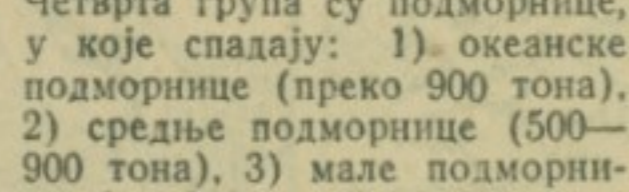
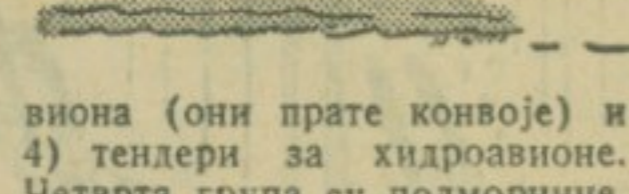
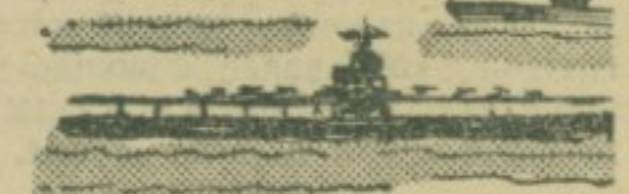
Састав ратне морнарице

у које спадају фрегате, корвете и њима слични бродови. Трећу групу сачињавају бродови за ваздухопловство, а у њих спадају: 1) велики носачи авиона (они имају преко 20.000 тона), 2) средњи носачи авиона (10.000 до 20.000 тона), 3) ескортни носачи а-

Морнарица је скуп свих бродова једне државе заједно са свим потребним постројењима на обали. Она се дели на ратну и трговачку морнарицу. Ратна је део војне силе једне државе и састављена је од бродова разних типова, који имају разне задатке и циљеве. У свим ратним флотама постоје разне врсте бродова. Прву групу сачињавају велики бродови, у које спадају: 1) бојни бродови, 2) бојне крстарице и 3) тешке крстарице. Друга група су лаке јединице: 1) лаке крстарице, 2) торпедне крстарице, 3) разарачи — вође флотила, 4) торпиљерке и ескортни разарачи (стражарски бродови) и 5) бродови за пратњу,

чамци, 2) стражарски чамци, 3) топовњаче, 4) миноловци и 5) минополагачи. Шеста група су помоћни бродови, у које су сврстани: 1) бродови матице, 2) бродови радионице, 3) транспортни бродови, 4) реморкери, полагаачи мрежа и бродови за спасавање, 5) десантни бродови (бродови за искрцавање) и 6) школски бродови.

Бојни бродови називају се још и линиски. Они су главна снага флоте. Велики су од 35.000 до 45.000 тона, а поједини и 52.000 тона. Крећу се брзином од 30 миља на сат, оклоп им је необично јак, а наоружани су топовима чији је калибар 356 до 406 мм. Бојним бродовима сличне су бојне крстарице, чији је оклоп

нешто слабији. Велике су 32 хиљаде до 45.000 тона, крећу се брзином од 33 миље на сат, а калибар топова им је 280 до 356 мм.

Тешке крстарице велике су 10.000 до 16.000 тона а поједине и 20.000 тона, имају велик акциони радијус, брзина им је 32 до 35 миља, оклоп им је средње јачине, а калибар топова 203 мм. Лаке крстарице имају 5.000 до 8.000 тона, брзина им је 33 до 37 миља на сат, имају лакши оклоп, а калибар топова је 156 мм; то је, уствари, битна разлика између лаких и тешких крстарица. Торпедне крстарице велике су 3.000 до 4.000 тона, брзе су и лаке, обично без оклопа, топови имају калибар 130 до 150 мм, крећу се брзином од 38 до 42 миље, а по изгледу личе на велике разараче.

Разарачи-вође флотила су лаки и брзи бродови, велики су 1.200 до 2.600 тона, калибар топова им је 120 до 140 мм, немају оклопа, брзина им је 37 до 42 миље на сат и добро су наоружани торпедним цевима. Торпиљерке су велике 300 до 1.100 тона. Калибар њихових топова је 75 до 120 мм, имају неколико торпедних цеви, а делују обично у обалском појасу. Крећу се брзином од 30 до 36 миља на сат. Остале јединице не врше све задатке у саставу целе ратне флоте.

У састав ратне морнарице спадају и обалска артиљерија, морнаричка пешадија, ратне луке, слагалишта, обалска утврђења, радионице, ваздухопловне базе итд.

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ СВОЈУ ЗЕМЉУ?

Ова слика представља једно од најпријатнијих места на Црногорском Приморју. Та варошица позната је лети као изврсно морско купалиште, а зими као климатско место. У њој се налази и гроб нашег познатог књижевника Стјепана Митрова Љубише. Тешко је наћи човека који је посетио овај део Јадрана, а да није свратио у ову варошицу.

Посматрајући ову слику, можете ли се сетити како се зове та варошица? (вет/ср)

ОД ЧЕГА СЕ ДОБИЈАЈУ БОЈЕ

Постоје природне и хемиске боје. Природне боје добијају се од биљака, животиња и минерала. Биљна боја је, на пример, индиго. Он се добија од индиго-дрвета, које расте на Сундским Острвима и у другим пределима Јужне Азије. Индиго се данас добија и хемиским путем, из катрана каменог угља. Поменућемо још неке природне боје. Тамнопрвена боја добија се од плавог дрвета званог камлеш (расте у Средњој Америци), лакмус-

плава боја производи се од неких лишјајева, црвено дрво фернандуко (расте у Бразилији) употребљава се за добијање црвене боје-варзила за справљање црвеног мастила и бојење текстила. Од бубе кошенела (она живи у Мексику, а гаје је и у другим топлијим крајевима) добијају се: бела, црна, сива и црвена боја за медицинске лакове, за козметику и текстилне производе. Од црвене боје ове бубе прави се и руж за усне.

КАД ЈЕ УСТАНОВЉЕНА НОБЕЛОВА НАГРАДА

Шведски хемичар Алфред Нобел, проналазач динамита, завештао је 27 новембра 1895 године да се од камате његовог имања, које је износило 44 милиона франака, после његове смрти деле награде лицима која су у свакој минутој години учинили највећу услугу човечанству постигнутим успесима у следећим областима: хемији, физици, књижевности, медицини, и одржавању светског мира.

Путња О ШИМПАНЗУ ЧАМЛИЈУ

У логор експедиције која је у Западној Африци хватала дивље животиње за зоолошке вртове у Енглеској стигла су једна мала кола. У њима, заворен у једном овећем сандуку с решеткама, достојанствено је седео Чамли. Дарел Дарел, вођа експедиције, запрепашћено је гледао великог шимпанза. Чамли је

био поклон једног колонијалног официра који је био премештен и није имао могућности да са собом поведе и свог „љубимца“. Дарел је замислио да је гај љубимца неко мало, младо мајмунче. Међутим, из кавеза га је посматрао огроман, стар мајмун, не-

обично дугих предњих удова, веома косматата тела и готово сасвим ћелав.

Момци су притрчали и отворили сандук. Сачекавши да се они удаље, Чамли је мирно и са самопоуздањем искусног филмског глумца сшао с кола. Прво је застао и разгледао околину, а затим је, с изразом досаде каква се понекад виђа на лицима људи који су по званичној дужности приморани да се често рукују, пружио Дарелу свој меки, ружичасти длан. Око Чамлијевог врата био је везан ланац дуг петнаестак метара. Али, ни тај очигледан знак понижења и ропства није могао да умањи достојанственост његовог држања. Пошто се руковао с Дарелом, Чамли је покупно ланац, пребацио га преко руке као шал и улутно се у Дарелову колибу.

Кад је Дарел ушао за њим, Чамли је већ седео на најудобнијој столици. Било је очигледно да се осећа као гост који очекује да буде почашћен. Дарел је по причању Чамлијевог господара знао да мајмун много воли чај. И док је чекао да чај буде готов, Дарел је сео да покуши цигарету. Али, тек што ју је принео устима, преко стола се испружила дуга косматa рука и зачуло се мумлање пуно молбе. Радозна, Дарел је пружио мајмуну цигарету и кутују шибница, убеђен да Чамли неће знати како да их употреби. Међутим, мајмун је мирно ставио цигарету у уста, отворио кутују са шибницама, извадио једно палидрвце, запалио га и кутују ставио на сто испред Дарела. Затим, прекрстивши ноге, завалио се у столицу и стао да одбија густе облаке дима, час кроз нос, час кроз уста. С времена на време погледао би врх цигарете и стресао пепео лаким додиром прста.

У то је и чај био готов. Дарел га је усую у један велики врч, добро засладио и пружио га своје „госту“. Опречно, Чамли је доњом усном додирнуо миришљави напиток. Чај је био врућ и Чамли је неколико минута дувао у њега пре него што га је поново окусио. Чамлијев кавез налазио се усред логора. Првог дана Дарел је везао Чамлија за један стуб поред кавеза. Али, тек што је ушао у колибу, зачуо је страшну мајмунску дреку. Излетео је у тренутку кад је Чамли бацно повелик камен на групу младих мајмуна који су то јутро били донесени у логор. Са штапом у руци Дарел се приближио Чамлију, питајући се шта ће се догодити ако покуша да казни животињу која је била јача од њега. Али, изгледа да је

Чамли био свестан своје кривице: легао је на земљу и покривши лице својим дугим рукама жалосно скичао. После другог удара подигао је главу, плашљиво погледао господара и наједном скочио хитро, заврнуо му ногаице од панталона и стао да га биште. Дарел је прснуо у смех.

Те вечери, кад му је Дарел однео храну, Чамли га је дочекао гласним „ху-ху“, што је на „језику“ тог паметног мајмуна био знак најтоплије добродошлице. Пре него што је додирнуо јело, Чамли је ухватио Дарела за руку. Дарел није желео да покаже да се плаши, али није био најпокојнији кад му је мајмун узео један прст и ставио га себи у уста. Гледајући господара право у очи, мајмун је лагано и нежно стиснуо зубе. „Тада сам разумео, — причао је касније Дарел, — да стављање прста међу зубе претставља код мајмуна израз оданости и поверења. Тиме је Чамли желео да ми поласка и покаже да ме сматра за свог друга“. Тако је почело пријатељство између шимпанза Чамлија и вође експедиције Дарела.

„Ускоро сам престао да на Чамлија гледам као на животињу. Он је имао толико навика које су га приближавале људима, а у његовим малим, дубоко усањеним очи-

ма често се могао приметити израз уздржаног смеха, па чак и ироније“. Тим речима описао је Дарел свог афричког „друга“, чије му је присуство олакшавало вишемесечни усамљенички живот у Африци. Чамли је знао да није „простојно“ птици из боје. И кад год би му дали боцу лимункаде, он је нестрпљивим узвицима „ху-ху“ тражио и чашу у коју би веома пажљиво, не просушиши никад ни капи, сипао укусну, пунушаву течност. Једно од чега га Дарел није могао одвићи било је да после ручка, који би појео по свим правилима „лелог понашања“, не завитла, што је могао даље, празан тањир или чинију.

С великим жаљењем предао је Дарел Чамлија службенику зоолошког врта из Лондона који је био дошао у Камерун да преузме уловљене животиње. Четири месеца касније посетио је Дарел свог љубимца у његовој сламом напуњеној „собини“ у Ресент Парку. Мада је Дарел био сасвим другачије обучен и није више имао браду, Чамли га је сместа познао. Пошто је, ван себе од радости, начинио неколико лудачких скокова, Чамли му је пришао и поздравно га на уобичајени начин: нежно га је ујео за прст. „Пријатељи“ су затим заједно покупили по цигарету и дуго „разговарали“. Дарел је тепао мајмуну, а Чамли му је одговарао својим, различито наглашеним, „ху-ху“. Опущак од цигарете Чамли је угаasio стопалом, и то у једном углу собе где није било сламе. При расстанку Чамли се озбиљно и достојанствено руковао с Дарелом, а кад се овај после десетак метара окренуо спазно је како га мајмун прати погледом пуним туге.

Никад више Дарел није видео Чамлија, али га је често помињао. „Ја ћу се увек сећати Чамлија — рекао је он једном приликом, — али не као мајмуна, већ као шаловног, и истовремено достојанственог, „старог господина“ који се из неког непознатог разлога маскирао као шимпанзо“.

КОМЕТЕ

На први поглед изгледа да су комете неки одметници од астрономије. Пре свега њихов облик, затим њихов изненадни долазак и одлазак, као и цео њихов пут — све нам то даје утисак да се оне шетају по небу по својој हुди, без икаквог реда и закона. Па ипак, оне се померају законима небеске механике као и сва остала небеска тела.

Човек је најпре посматрао небо са чуђењем, затим с празноверјем, док га данас посматра научно. И први посматрачи звезда, који су били научили да сваке вечери гледају увек исте звезде готово на истом месту, мора да су се не мало зачудили кад су угледали први пут једно ново небеско тело, са ореолом око себе и дугом „косом“. Од те косе, која се на грчком каже кома, и настао је назив комете.

Прве комете увивале су страх примитивним људима, јер су у њима гледали предзнак великих катастрофа. Виргилије говори о комети која се појавила уочи Цезарове смрти. Халејева комета, која се појавила 451 (пропаст Атле) и 1066 године (освајање Енглеске од стране Нормана), сматрана је знаком божанског гнева. А кад се иста комета појавила и 1456 године, свет се толико уплашио да је папа Каликст наређио да се одрже јавна молествија по целој Европи да би се одгнали — комета и Турци. Дошнице је тога страха нестало, нарочито кад је 1811 године добро родило грожде — отуда чувено кометско вино — и кад се почело сматрати да комете могу имати и благотворан утицај.

Комета се састоји из унутрашњег светлог дела, језгра, око кога се налази светао круг назван косом. Језгро и коса сачињавају главу комете. Врло често комета има и реп. То је светао траг, који је каткад веома дуг.

Језгро се састоји из светлих делића, одвојених једни од других. Има их различитих димензија: од ситних као песак, до комада од неколико кубних метара. Неке комете имају реп огромних размера. Комета која се појавила 1843 године имала је реп дуг 312 милиона километара. И глава може бити велика. Тако, Халејева комета има у пречнику 550.000 километара.

Комете имају две особине: велику брзину кретања и начит облик путања. И комете се крећу око Сунца. Само, док су путање планета готово кружне, кометни пут прет-

ставља веома издужену елипсу.

Посматрањем комета може се одредити, према различитим положајима које оне заузимају, брзина њиховог крета-

ња, бар за већину њих, као и изглед њихове путање. На основу тога може се израчунати у које ће време оне опет проћи близу Земље. То су периодичне комете.

Најпознатија је Халејева комета, коју смо видели 1910 године кад је прошла сасвим близу Земље и која нам се приближује сваких 76 година. Познато је тринаест комета с крајим периодима (између пет и седам и по година). Међутим, има комета с периодом од преко 1000 година.

Кад је путања комете много издужена, онда се не могу израчунати њене димензије. Таква једна комета иде кроз ваздух брзином од 50 километара у секунди и кад би се сударила са Земљом наступила би катастрофа. Само, тога се не треба плашити, јер је механизам неба уређен са савршеном прецизношћу. Занимљиво је да је реп комете увек окренут на супротну страну од Сунца, као да из Сунца дува неки ветар. То долази услед електричних одбијања и зрачења.

Град на темељима од соли

Грађани вароши Линебурга за своје благостање имали су да захвале једној свињи и зато њено плеће, већ скоро распало у току векова, још и данас испод стакла чувају у сали Градског савета. Та црна свиња — прича легенда — ваљала се као свака свиња у брлогу; кад је изишла на сунце и осушила се, њене чекинке блештале су од белине. То је била — со.

Писмени документи о томе кад су се почела искоришћавати линебуршка налазишта соли додуше не постоје. Повећа од 956 године, у којој се први пут помиње насеље Линебург, говори само о приходима од соли, као и о томе како су ралници у оно време вадили овај толико тражени артикал. Данас ова солана располаже најмодернијим постројењима. Она се одликује и тиме што у току хиљаду година ниједном није прекривала рад.

Со је у давнини донела Линебургу благостање и богатство, које је омогућило подизање многих уметничких архитектонских објеката; данас, међутим, тим драгоценим

средњовековним споменицима, а и осталим зградама, прети опасност од те исте соли: куће се нагињу, пукотине се појављују у зидовима, намештај у собама стоји накриво, врата се не затварају, прозорска окна пуцају, полови издику, некад равне улице постале су стрме...

Све ово догађа се у старом делу вароши, на простору од једног квадратног километра. Тај део сagraђен је изнад слоја камене соли који се између другог стења скривао 2000 метара дубоко, а сад се издигао на 40 метара од земљине површине. Подземне воде слирају те наслаге соли и уједно растурају слој гипса изнад њих, те услед тога с времена на време долази до слегања земљишта. Ове појаве нису нове. И у стара времена рушиле су се због тога многе аграде. Слегање земљишта износи отприлике 3-4 сантиметра годишње.

Али, ни куће сagraђене на чврстој земљи, на граници сонне области, нису ван опасности. Најбољи пример за ово претставља једна улица која се такорећи скратила. На њој се прво појавило испуцвање, а на њему нека врста грбе. Терен је изравнат, али се улица знатно скратила. То доказују два крила једне гвоздене капље, која су се 1935 године преклапала само 33 см, а сада прелазе једно преко другог за равнио 52 сантиметра.

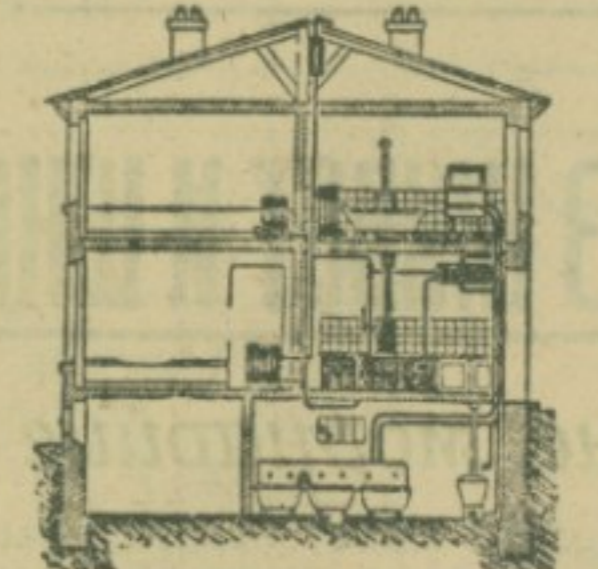
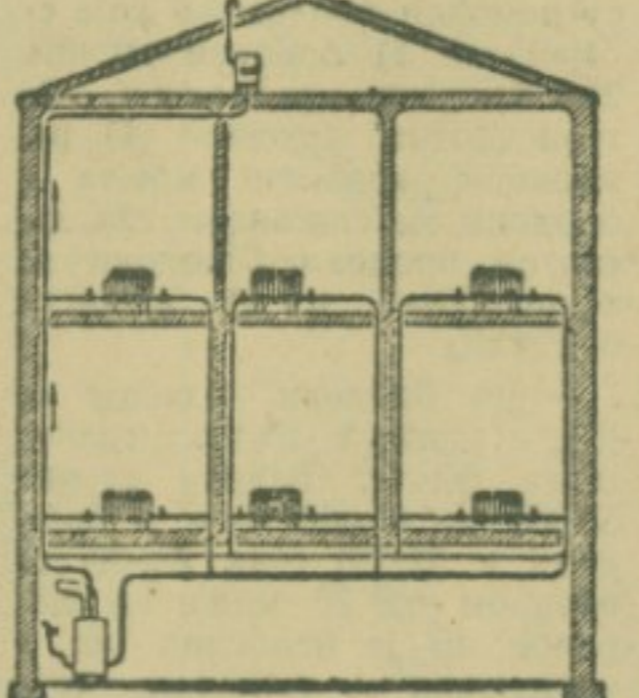
Услед ових померања земљишта, Линебург је постао такмац италијанској вароши Пизи. И он има свој кривин торањ: торањ цркве св. Јована нагнуо се према југоистоку за пуна два метра. Ова црква лежи на земљишту које највише подлеже геолошким променама.

ЧУДНА ПУШКА

Неки докони пушкар направно је једну чудновату пушку, која — како он каже — може корисно да послужи ловцима. Пушка је двоцевна и има на себи часовник, огледало, наочаре, термометар, ветроказ, ловачки нож и — за случај да и поред свег овог оруђа ловац ништа не улови — има и нож за отварање конзерви.

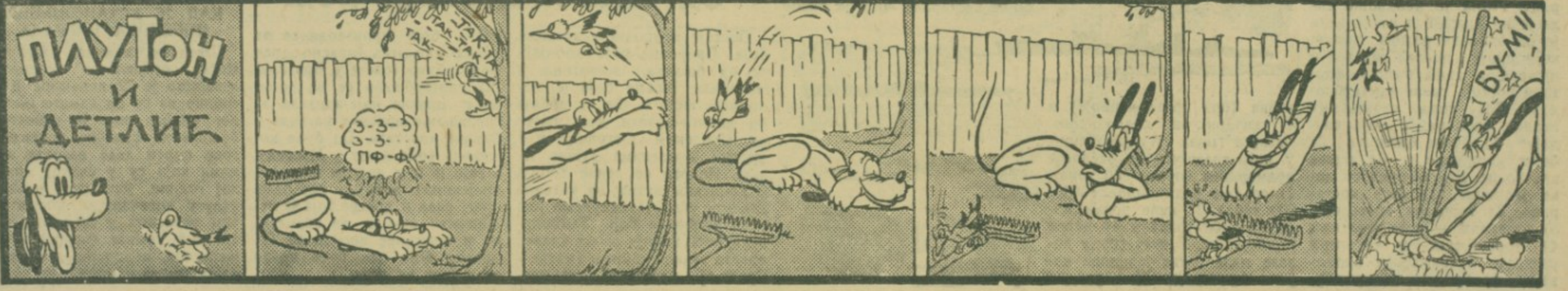
Централно грејање

Централно грејање, без кога се данас не подиже ниједна нова и модерна грађевина, пронашао је енглески инжењер Перкинс 1837 године. Неколико година пре тога један енглески археолог открио је у Силчестру старо насеље из римског доба у коме су нађени јасни трагови да су куће биле загреване на принципу централног грејања.

Док су се научни кругови чудили савршеном начину загревања помоћу овог система, инжењер Перкинс је похитао да, искоришћујући све што је техника дотле дала, створи нов систем централног грејања заснован на принципу који је нађен у оном римском насељу.

Даљи развој технике донео је усавршавање централног грејања, које данас функционисне изврсно и којим могу да се загревају и највеће аграде.

Музички двобој ШТРАУСА и ЛАНЕРА

Двадесети октобар ни по чему се није разликовао од осталих дана те јесени 1837 године у Бечу. Са платана је опадало и последње лишће. Па ипак, у граду се осећала нека необична ужурбаност. То вече имала је да се одржи велика забава на коју ће доћи цео научни и уметнички Беч. Али, није то било оно што је привлачило људе. На забави је требало да се сретну и поделе меѓдан „генерали бечке музике“ — Јозеф Ланер и Јохан Штраус.

Штраус је све до 1824 године био виолиниста у Ланеровом оркестру, кад се одвојио и основао свој. Отада су њих двојица избегавали сваки другог. Нешто суревњивост, а вероватно и стрења, утицали су да се један од другог потпуно отуђе. Али, овога пута нису могли избећи да се не сретну.

Нервозно дупкајући гудалом по виолини, славни музичари очекивали су знак за почетак. И гости су били нервозни. Тада су одјекнули звуци с Ланерове виолине. У сали се све ускомешало. Парови су по чели да се окрећу. Меки, топли тонови прожимали су усхићенјем све присутне.

Тек што је Ланер престао да свира, Штраус је наставио. На балкони, фигура мршавог виолинисте правила је сенку на белим своду. Она је готово непомична. Само руке трепере, а гудало муњевито клизи преко струна и чуперак на знојем орошеном челу подрхтава. С другог балкона Ланер посматра како се у дворани вртложи шарена маса.

Штраус је завршио. Спушта виолину крај себе и брише ознојено чело. Свет је у недоумици. Обојица уметника изгледају једнаки. Тада Ланер подиже диригентски штапић и његов оркестар почиње да изводи „Игру Амалије“. Темпо постаје све живљи, веселији. Дижу се да играју чак и старији, Ланерова виолина као да је помахнитала. Па и кад је оркестар престао и виолине замукле, гости су се и даље окретали. Кад су почели да се заустављају, играчи су посртали и хватали се за руке да би се одржали на клизавом поду. Разлеже се аплауз. Ланер се клања и смеши. Осећа да је његов триумф близу. Одушевљени поклици „Ланер, Ланер“ појачавају његову самоувереност. Он гледа на „противнички“ балкон и поносно се клања „побеђеном“ Штраусу.

Изненада, кроз пригушени жагор допрло је дупкање диригентског штапића. „Шта је, зар овај Штраус мисли да ће му после овога још неко играти?“ — питају се пре-

рени играчи. Људи још нису били честито ни повратили дах кад је Штраусова дружина почела да изводи нов комад, специјално написан за то вече. Једва су прострујали први тонови, а већ се сви дижу, неодлучни и изненађени. Ускоро, цела сала бучи и врти

се. Ни старци не могу да остану равнодушни. Врпоље се на својим столицама и најзад, не одолевајући овом налету чаробних тонова, устају и почињу да играју. Игра се и по ходницима. Неуморно се окрећу парови, као нека неземљска бића лишена тежине. Час се сливају у шарену масу, час разлучују у цветове који се лудо окрећу на црном мермеру.

Ланер све то посматра забезекнуто. И њега све већма узбуђују ови чудесни звуци. Цупка, покушавајући да се савлада, али му не успева. Онда одједном скаче и почиње да игра. Чланови његовог оркестра такође устају, хватају се међусобно и играју. Штраус то види и настаља још жељше. Већ га бриде дланови и брада. А тада, усред најпакленијег темпа, нагло прекида, оставља виолину и седа. Играчи само што не попадне. Аплауз се пролони као грмљавина. Са свих страна чују се поклици: „Штраус је победио!“ Кроз гомилу која се окупила око Штрауса с муком се пробија Ланер. Он прилази свом „противнику“ и грли га. Честита му на победи.

се. Ни старци не могу да остану равнодушни. Врпоље се на својим столицама и најзад, не одолевајући овом налету чаробних тонова, устају и почињу да играју. Игра се и по ходницима. Неуморно се окрећу парови, као нека неземљска бића лишена тежине. Час се сливају у шарену масу, час разлучују у цветове који се лудо окрећу на црном мермеру.

Ланер све то посматра забезекнуто. И њега све већма узбуђују ови чудесни звуци. Цупка, покушавајући да се савлада, али му не успева. Онда одједном скаче и почиње да игра. Чланови његовог оркестра такође устају, хватају се међусобно и играју. Штраус то види и настаља још жељше. Већ га бриде дланови и брада. А тада, усред најпакленијег темпа, нагло прекида, оставља виолину и седа. Играчи само што не попадне. Аплауз се пролони као грмљавина. Са свих страна чују се поклици: „Штраус је победио!“ Кроз гомилу која се окупила око Штрауса с муком се пробија Ланер. Он прилази свом „противнику“ и грли га. Честита му на победи.

Машине и стваралаштва

Зар је све што је требало и што се могло изумети на земљи већ учињено? — питају се обично они који чују да има научника и студената који своје време и знање троше израђујући планове превозних средстава, часовника или уређаја за осветљење који нису намењени људима на земљи, већ становницима далеких и непознатих планета.

Међутим, не само да има појединаца који се тиме баве, већ постоје и нарочити курсеви на којима студенти уче како да на основу претпоставки о условима живота и опстанка на другим планетама, а помоћу материјала и на основу научних постигнућа којима данас човечанство располаже, реше основне техничке проблеме на које би људи на будућим интерпланетарним летовима могли да наиђу.

„Каква је практична корист од тога?“ — најчешће гласи друго питање. „Практичне, или тачније речено видне материјалне користи од тога заиста нема“, кажу организатори тих курсева на технолошком институту Универзитета у Масачусетсу. Оно за чим ми тежимо, то је развијање стваралачке маште будућих инжењера. На нашим курсевима ми их оспособљавамо да схвате и користе огроман утицај свега онога што нас у природи окружује на изглед и рад како најпростијих, тако и најсложенијих машина.“

Студенти на курсу креативне технике добијају разне задатке. Читаву годину дана они су се бавили такозваним „пројектом Арктурус IV“. На почетку курса они су добили исцрпне податке о планети на којој треба да „граде и стварају“. Ти подаци изгледају отприлике овако:

Арктурус IV је четврта планета звезде Арктурус, која је удаљена 33 светлосне године од нашег сунчаног система. То је планета велике висине, с привлачном снагом неколико пута јачом од Земљине теже, због чега би, природно, предмети на њој имали већу тежину него на Земљи. Годину дана на Арктурусу IV траје 49,9 пута дуже него код нас, а дан има 159 наших часова. Атмосфера која окружује планету састоји се највећим делом из метана, а температура на њој креће се између минус 50 степени лети и минус 150 степени зими.

Да би се студенти што боље и потпуније удубили у свој рад, дају им се подаци у што занимљивијем и реалистичнијем виду, обично у облику путописа, научно-фантастичних прича или „извештаја очевидца“. Међутим, студентима се не даје само опис планете, физички и хемиски састав земљишта и атмосфере која је окружује, већ и изглед, ступањ развита и начин исхране њених становника. Тако, например, по опису једног „очевидца“, становници Арктуруса IV, названи Метанијанци, припадају раси која је на много нижем ступњу развита од нас.

„Процес размене материја код Метанијанца веома је сличан животу биљака на земљи. Они добијају угљеник из метаном засићене атмосфере, а кисеоник од биљака и животиња које им служе за исхрану. Кости Метанијанца су шупље и по свој прилици испуњене водоником и хелијумом. Ван сумње је да су се они развили из неке вр-

сте птица, што доказују њихове дуге руке и шаке сличне птичјим канцама, на којима имају само три прста. Млади се легу из јаја које мужјак и женка наизменично носе у којој кеси на трбуху. Младунци расту веома брзо и почињу самосталан живот око двадесете године, рачунајући време по нашим временским раздобљима. Телесна температура Метанијанца је минус 60 степени, а пулс веома спор: око пет откуцаја у минути. Они се крећу лагано, око пола километра на час, и при ходу често се служе и рукама.“

Овај опис Метанијанца, који је израдио директор физиолошког и психолошког одељења на институту, још је много опширнији. Узимајући у обзир све те податке, студенти су дужни да конструишу разне направе и машине којима би се Метанијанци могли служити. Један студент провео је читаву годину дана правећи нацрте за часовник. Он је најпре морао да изврши логичну и систематску поделу дана који на Арктурусу IV траје 159 наших часова и да према томе изради часовник чија би машинерија била схватљива Метанијанцима.

Други је имао задатак да изради сто, столице и телефонски апарат. Студенти друге године курса имали су сложеније задатке: израду моторних превозних средстава којима би Метанијанци, с обзиром на њихов физички и интелектуални развој, могли лако да рукују. Резултати њихових радова веома су занимљиви: једноставан аутомобил у облику огромног јајета, или тролејбус који потсећа на јаје чији је један крај издужен као реп.

Организатори ових курсева тврде да су постигли необично добре резултате: студенти који на њима учествују не занемарују ни своје редовне, „земалске студије“, па чак постижу бољи успех од осталих својих другова. Решавају техничке проблеме они прилазе с више маште, не шаблонски, водећи рачуна о сваком детаљу и чињеници која би могла да има ма каквог утицаја на остварење пројекта на коме раде.

ИЗ ЗАПИСА О СТАРИМ СРПСКИМ ШУМАМА

»ДВАНАЕСТ КОЗА на једном пану«

„Дванаест људи радило је цео летњи дан докле су грм отсекли и оборили на земљу. Кад други дан дођу на то место, затекну дванаест коза да угодно леже на пану оборена грма; толико је стабло било дебело.“

Ето, тако прича о шумама Србије у прошлости Милан Ђ. Милићевић, кад су се његови преци досељавали на десну страну Колубаре, близу села Вреоца, када су хтели да оборе један грм ради потребе. Таква је у то време била стара шума Србије и са тако огромним дрвећем.

Али, то није једино сведочанство о „прашумама“ Србије у прошлости. Оно је забележено и од странаца. „Ево већ седам дана и седам ноћи путујемо кроз океане српских прашума“, пише 1833 године француски песник Алфонс Ламартин. Други странац, турски летописац из 17 века Евлија Челебија, каже: „Овде су стабла тако дебела да их не може обухватити ни неколико људи рукама, а иза сваког стабла вреба непријатељ.“

Јанко Веселиновић, описујући околину Шапца, каже: „Место њива и пашњака беше ту густа шума. Храст до храста, грм до грма, а честе тако густе да ниси могао гују за реп извући.“

Сва је Србија, како пишу наши стари писци и страни путописци, била у то доба, пре неких 120 година, обраста у густу шуму, „да ни пешак никуд проћи не може, а то ли коњаник“, како каже прота Матија Ненадовић.

Али, ратови, борба за плодну ораницу и огреја и бесомучна експлоатација шума у прошлости подоста су допринели да је редак пан на коме би се сместили и две козе, акамоли дванаест.

„Дванаест људи радило је цео летњи дан докле су грм отсекли и оборили на земљу. Кад други дан дођу на то место, затекну дванаест коза да угодно леже на пану оборена грма; толико је стабло било дебело.“

Ето, тако прича о шумама Србије у прошлости Милан Ђ. Милићевић, кад су се његови преци досељавали на десну страну Колубаре, близу села Вреоца, када су хтели да оборе један грм ради потребе. Таква је у то време била стара шума Србије и са тако огромним дрвећем.

Али, то није једино сведочанство о „прашумама“ Србије у прошлости. Оно је забележено и од странаца. „Ево већ седам дана и седам ноћи путујемо кроз океане српских прашума“, пише 1833 године француски песник Алфонс Ламартин. Други странац, турски летописац из 17 века Евлија Челебија, каже: „Овде су стабла тако дебела да их не може обухватити ни неколико људи рукама, а иза сваког стабла вреба непријатељ.“

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

СВЕ НА Ђ

На овој слици имате 12 малих цртежа. Загледајте их добро, па онда целу слику поклоците каквом књигом. Затим брзо, без много размислања, реците који се све цртежи налазе на слици. Да бисмо вам олакшали посао, напомињемо да сви цртежи

означавају ствари или лица чија имена почињу са ђ.

- 1) Беверек, 2) берам, 3) бербеф, 4) бем, 5) бердан, 6) бораг, 7) бон, 8) борда, 9) бак, 10) буле, 11) бурђевак, 12) бубре.

ЧУДНОВАТИ БРОЈ СЕДАМ

Не знамо да ли сте запазили да број седам може да буде занста јако чудноват. Ево једног примера:

- 1×15873×7=111.111
- 2×15873×7=222.222
- 3×15873×7=333.333
- 4×15873×7=444.444
- 5×15873×7=555.555
- 6×15873×7=666.666
- 7×15873×7=777.777
- 8×15873×7=888.888
- 9×15873×7=999.999

ЗУБИ ГЛОДАРА

Познато је да су глодари, сем верверике, велике штеточине. Али, мало ко зна нешто више о њиховим зубима. Како глодари ситне храну кад често немају очњака? У том случају њихови предњи зуби, секућини, необично су јаки. Они непрекидно расту и тако надокнађују оно што се грицкањем излике. Тешко оном глодару који би изгубио ма и један зуб! У том случају насрамни зуб толико би израстао да би му прошао кроз вилицу и саму лобању, јер му ништа не би стајало на путу. Поред тога, њихови зуби имају спољну глеђ мно-

го тврђу од глећи с унутрашње стране, тако да су увек оштри.

У ЈЕДНОМ ПОТЕЗУ

Овај пагуљак путује само на зекану. Можете ли ову слику да прецртате? Али, то треба да учините у једном потезу, јер је и оригинал нацртан у једном једином потезу!

Ко је открио БРАЗИЛИЈУ?

Ево ко је и како открио Бразилију.

Све што је било потребно за једно дуго, далеко и опасно путовање било је спремно, према времену и приликама, 9 марта 1500 године. Тога дана из португалске луке Лисабона испловило је 12 бродова, на којима се налазило 1500 војника. Командант флоте био је Педро Алварез Кабрал (1460—1526). Он је имао задатак да оплови око Источне Индије. Капетан једног брода у тој флоти био је и Вартоломеј Дијас, човек који је први обишао Рт Добре Наде.

Десетак дана пошто су испловили, морепловце је захватила страховита бура, па се Кабрал, ношен морским

струјама, најједном нашао у непознатом крају. „Изненада смо угледали пред собом, каже он, врхове неких планина, пред којима се ширила пространа земља“.

То је била Бразилија, која је добила име по легендарном острву Бразил, за које се претпостављало да се налази у западном делу Атлантског Океана.

Али, Педро Алварез Кабрал није био први Европљанин који је ступио на тло Бразили-

је. Још 26 јануара 1500 године на ту обалу приспео је његов сапутник Винцент Јанез Пинсон и тако је заправо први открио обале Бразилије. Кабрал није ништа знао о томе открићу, пошто се Пинсон вратио у Шпанију 30 септембра 1500 године.

Према забелешкама из тих времена, Кабрал је 25 априла 1500 године послао на обалу свог сапутника Коелха.

— Тамо сам видео, каже Коелхо, голе људе који су имали мрку кожу и дугачку, глатку косу. Сутрадан, 22 априла, сва наша посада искрцала се на обалу.

Гомиле урођеника испуниле су се око дошљака. То су били људи веома пријатни и необично радознали, па су пажљиво посматрали беле дошљаке. Они су живели у колибама које су биле постављене на стубове, а покривене великим палминим лишћем.

— Није им било познато ни злато ни сребро, али украси од бакра које смо им показали јако су их одушевили. Сви одреда, и мушкарци и жене, имали су пробушен нос, уши и усне, а у тим шупљинама налазила су се разне кости и дрвца.

Првог маја 1500 године Ка-

брал је ту земљу присајединио Португалији. Пошто није имао времена да је испита, отпловио је за Индију, а Коелха је с једним делом флоте отпремнио у Португалију да саопшти вест о открићу нове земље. Вест је све обрадовала, па је две године касније, 1 јануара 1503, упућена нова експедиција која је упловила у луку Рио де Жанеиро, што значи Јануарска Лука.

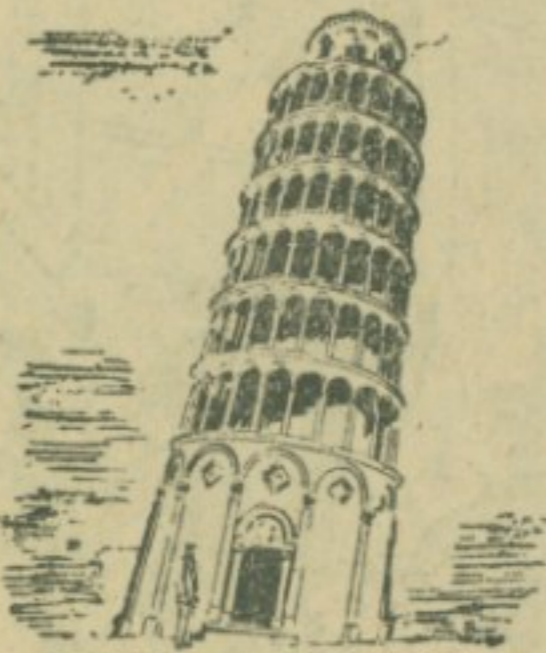
Кабрал је 22 маја напустио Бразилију и у подне 23 маја најједном је угледао на неизмерној морској пучини таман облак који се приближавао и постепено спуштао. Кад се спустио на саму површину мора, појурно је страховитом брзином према Кабраловој ескадри, коју је у часу захватио страховит оркан. Ескадра је у једном тренутку разбавана по огромној пучини, а четири брода с посалом прогутале су дубине океана. Међу погинулима налазио се и Вартоломеј Дијас Пинсон.

Двадесет дана и двадесет ноћи беснела је бура и вијала Кабралове бродове, носећи их поред Рта Добре Наде, који они нису видели. Кад се бура стихнула, Кабрал је окупио преостале бродове и наставио пловидбу, доживљавајући још много згода и несгода, док најзад није дошао до Индије. После тога, он је 13 јула 1501 године с богатим товаром индиских производа стигао у Лисабон.

ВЕРОВАТИЈА

ДУПЛИКАТ КРИВЕ КУЛЕ У ПИЗИ

У граду Најасу, у америчкој држави Илиноису, налази се једна зграда која је подигнута по угледу на чувени криви торањ у Пизи. Зграда је висока 31

метар и по својој спољашњости готово се не разликује од славног оригинала. У њој је тринаест година станао Роберт Илт и његова породица.

РЕКА КОЈА СЕ ПОЈАВЉУЈЕ СВАКЕ ДРУГЕ ГОДИНЕ

У Сингбуму, у индиској провинцији Калсимонах, налази се један јак извор из кога вода избија само једном дана, и то сваке друге године. Вода која избија из извора слива се у једно суво речно корито, које се већ после неколико часова потпуно испуни. Међутим, и извор и река кратког су века јер већ сутрадан обоје пресуше, да би опет потекли тек кроз две године. Ту необичну појаву научници још нису успели да објасне.

СВАДБЕНИ ПРСТЕН НА НОЗИ

У афричком племену Ананезе удате жене носе бурме. Додуше, њихов свадбени прстен знатно је већи од обичне бурме, јер се, место на прсту десне руке, носи на чланку леве ноге.

ОСМОГОДИШЊА ДЕВОЈЧИЦА — ШТАМПСКИ МАЈСТОР

Каролина Фаулер из Грејт Торингтона, у Енглеској, била је кћи једног штампара. Још од најранијег детињства она је проводила читаве дане у малој штампарији свога оца, где је веома пажљиво посматрала како он ради. Кад је имала осам го-

дина, затражила је од оца да јој допусти да му помаже. Изненађен, јер је веровао да девојчица још не уме добро ни да чита, отац јој је дао прву страну рукописа једне књиге. Међутим, мала је без иједне погрешке сложила текст на машини и затражила наставка. Тако је, без ичје помоћи, осмогодишња девојчица сложила целу књигу од 295 страна, а затим је сама и преломила.

НАМЕСТО СИНОВА, ОЧЕВИ ИДУ У ШКОЛУ

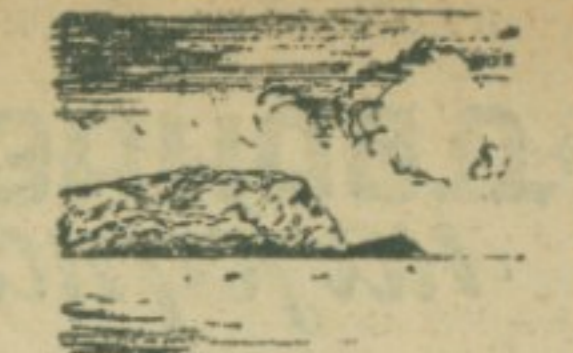
У индиском племену Бхуија, учитељи основних школа су строги и захтевају да број ученика у једном разреду буде увек сталан. Ипак, то не значи да ђаци из Бхуија-племена не изостају понекад од школе. Само у таквим случајевима у школу место њих одлазе њихови очеви, а понекад чак и делови, да би број „ученика“ увек био исти.

ЈАК ТЕНОР

Антони Песци, некадашњи оперски певач из Њујорка, имао је необично јак и звучан тенор који се могао надалечно чути. Једном приликом, враћајући се из позоришта, Песци је запевао наред улице. Његов снажан глас одјекивао је кроз ноћ, тако да су га чули, иако су већ били поспали, чак и они који су се станови налазили на 88 спрату једног оближњег облакодера.

ОСТРВО КИКЛОПА

У близини Катаније, код Сицилије, налази се једно стеновито острво чији је изглед, како многи верују, инспирисао Хомера да напише познату епизоду о боравку Одисеја међу киклопима и његовој борби

с њима. Стена заиста потсећа на огромног једнооког чина који усамљен, усред мора, стрпљиво чека своје жртве. На лицу каменог дива, наместо ока, налази се једна велика округла рупа која се протеже кроз целу ствену.

ШТА ЈЕ САН

Сан не треба сматрати као обичан прекид животних функција. Он има много позитивнију улогу. Сан је потребан, као што је потребно да једемо и пијемо, иначе бисмо били неспособни за ма какав рад.

Рад током дана трује наш организам. Кад почињемо неки посао, ми смо весели и радозани, али већ после неколико часова осетимо замор. Ако и даље продужимо да радимо, настаће малаксалост, док нас најзад умор потпуно не савлада. И мишићи и остали делови тела постају немоћни, па чак ни мозак није више у стању да прима утиске и да расуђује. У нашем телу нагомилалају се отрови, пуле се повећава, удови коче, а заморена плућа траже више ваздуха.

Тада морамо да легнемо и спавамо да бисмо ништили из организма све те отрове који су се нагомилали. И кад смо их све одагнали, ми се будимо одморни и чили.

Колико треба спавати? — Природа се сама о томе стара и према потреби регулише наш сан. Новорођенче спава готово непрекидно, јер се цело његов живот своди на исхрану и рашићење. Одраслије дете цео дан скаче и игра се и много се замара, па се отровне материје у организму нагомилалају врло брзо. Зато оно мора чешће и дуже да спава. Сви смо видели како дете зачас „ухвати“ сан и како се после тога буди чило и весело.

Човек осећа већу потребу за сном уколико је његов рад био напорнији. Физички радници обично спавају дуго и чврсто. Међутим, стари људи, који готово ништа не раде, спавају веома мало и лако.

Скривалица

Труд ове двојице истраживача злата није био узалдан и они већ помишљају на повратак. Али, како ће сами да понесу ствари и нађено злато? Ништа лакше! Они имају једно мазаре, које се ту негде сакрива. Нађите га!

Јака нервна узбуђења, физички бол, бриге и слично могу да унесу велике поремећаје у правилност и чврстину сна. Уопште, уколико се наш начин живота удаљује од природног ни сан није нормалан.

Постоји, као што смо видели, сан који је неопходан за враћање снаге и радне енергије, али постоји и сан лењиваца, који нема готово ничег заједничког са оним првим. Та-

кав сан не само што не враћа снагу коју смо радом утрошили, већ уништава и остатак енергије.

По једној старој латинској изреци, ником није дозвољено да спава осам часова. Ово је мало престрога, али у сваком случају осам часова сна претстављају максимум који се не би смео прекорачити. Градски живот каткад ремети правилан одмор. Најбоље је рано лећи, а рано и устати. Старо схватање: „Лећи у десет, устати у шест“ и данас је врло добра формула за одмор. Јутарњи рад на свежем ваздуху мање замара, док вечерњи рад штетно утиче на нерве, јер је организам већ пуно отровних материја накупљених током дана.

Како треба спавати? — Треба заузети такав положај да се добију најбољи услови за опуштање мишића и слободу свих органа, али се притом ваља добро заштитити од хладноће, јер су за време сна животне функције успорене, па се хладноћа јаче осећа.

За добар сан важно је да постеља не буде ни сувине гврда, ни сувише мека, а мора бити и довољно пространа да се у њој човек може лепо испружити. Глава треба да буде мало уздигнута, али јастук не сме бити сувише мек. Да би се избегао сваки спољни утицај на чула, соба треба да буде мрачна, мирна и без мириса.

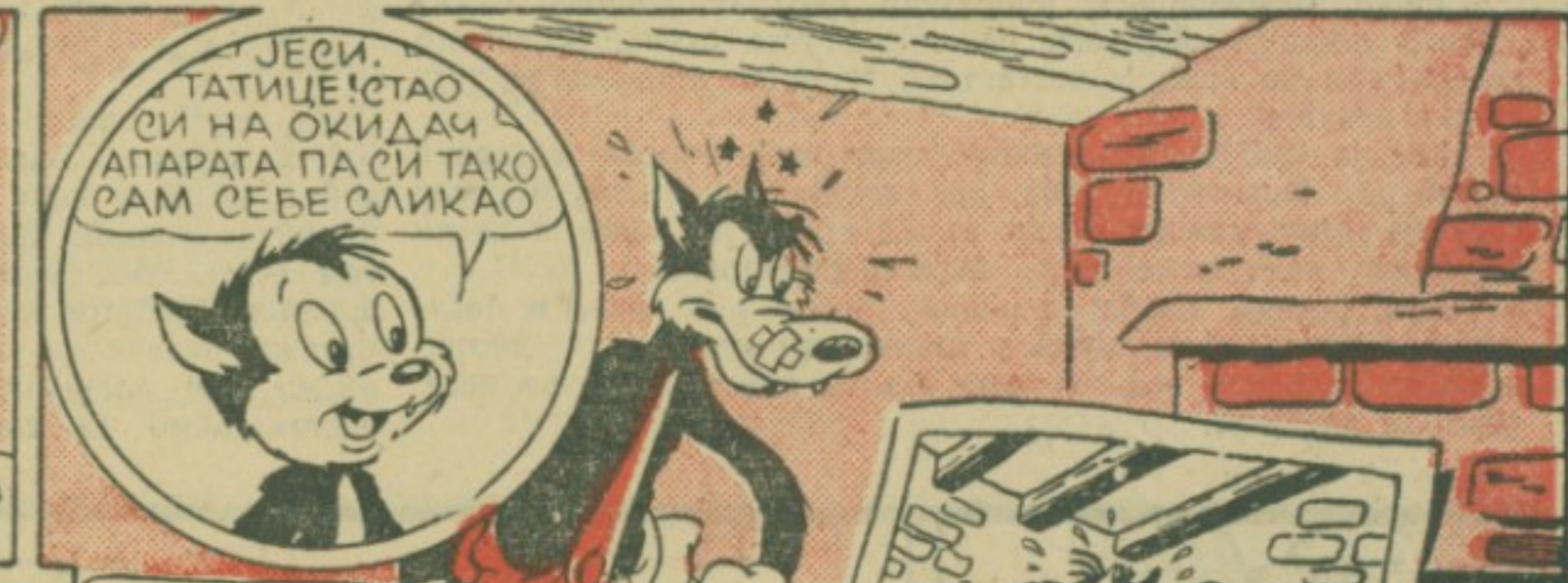
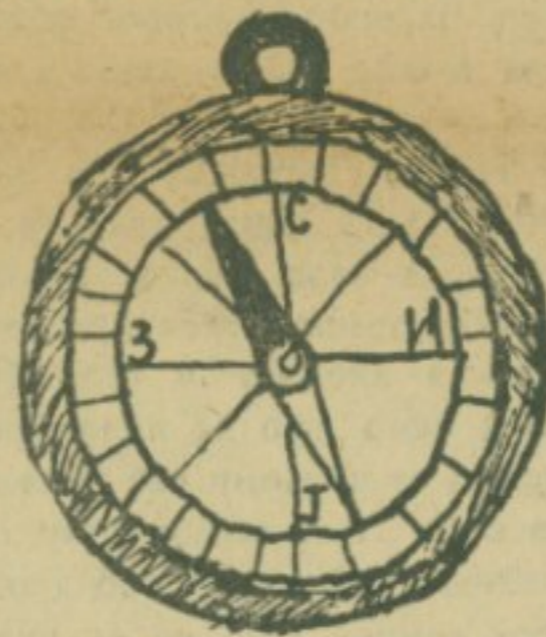
Одећа у којој се спава мора бити широка и не сме да стеза око врата, око појаса и

чланака на рукама. Најбоље је лежати настрану, и то на десну. У свим осталим положајима понеки орган је притиснут или стешњен, те не може правилно да функционише. Исто тако, вечерњи оброк не сме да буде тежак. Нарочито треба избегавати препарате који стварају вештачки сан.

Ваздух је један од најважнијих чинилаца при спавању

УПОТРЕБА КОМПАСА

Компас је уствари магнетска игла која је причвршћена на једну осовину око које се налази део сличан бројчанику на сату и на коме су означене стране света. Све је то смештено у једну нарочито израђену кутијицу. Један део игле је таман, обично тамноплав, а други светао. Тамни део игле показује север, а светили југ. Макар како окренули кутију, игла ће увек показивати права север—југ. Магнетски полови Земље не налазе се тачно на средини земаљске кугле, па због тога игла у компасу стоји косо. Кад се налазимо у непознатом крају, где нам нису познате стране света, онда помоћу компаса можемо одредити где је север, а кад то знамо онда нам је југ иза леђа, десно се налази исток, а лево запад. Компас је ушао у европско бродарство тек у 14 веку и знатно је допринео да се лакше развије поморство и трговина. Данас је употреба компаса врло велика: у поморству и авијацији, њега употребљавају шумари, испитивачи непознатих предела, рудари итд.

КРАЈ

ЧИЈИ ЈЕ ОВО ЖИВОТНОСТИ?

Овде ћемо вам дати животопис једне наше сликарке из прве половине 19 века. Кад све пажљиво прочитате, можда ћете се сетити о коме је реч.

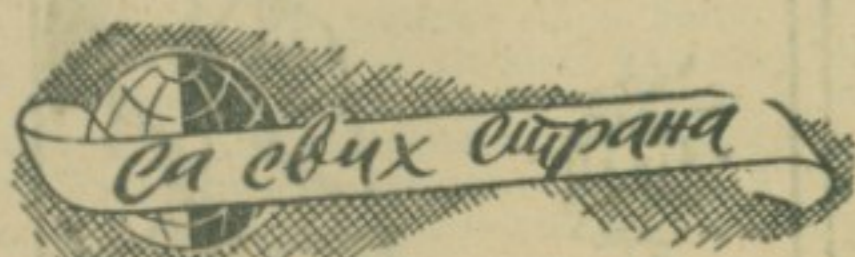
Рођена је у Београду 1819 године. Рано се посветила цртању, за које је имала много природног дара. Сликарске студије почела је у Београду, наставила у Пешти, а завршила у Бечу у сликарској академији. Због сликарства дуже времена провела је и у Паризу.

У Београд се вратила 1846 године као већ позната сликарка (нарочито је успешно израдила свој портрет). Добро се познавала са Симом Милутиновићем, па је израдила и његов портрет. Сима Милутиновић јој је још 1837 године, док је била у Бечу, посветио своје дело „Тројесестарство“.

Дошнице је била, једина од жена, избрана за члана Српског научног друштва у Београду. Као уметница била је не само вешта цртању, већ је имала и посебан дар за компоновање. Петнаест својих радова поклонила је 1874 године Народном музеју у Београду. Међу тим сликама налази се неколико портрета, затим веће композиције: „Освајање Београда 1806“ и „Заклетва краља Матије“ итд.

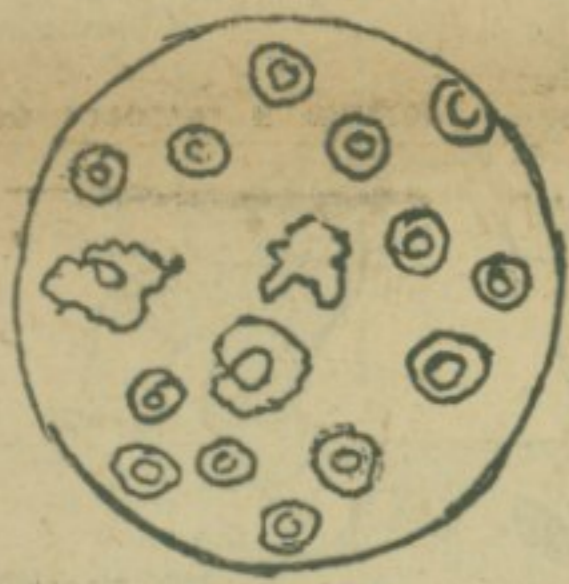
Умрла је 13 септембра 1882 године у Београду.

Како се звала ова наша сликарка. (Копирајте и одговорите.)

КАП КРВИ

Ако кап крви ставимо под микроскоп, опазићемо да то није потпуно црвена течност, како нам то изгледа, него жућкаста у којој се налази велики број крвних телца, која су округла и црвена. Има их око пет милиона у кубном милиметру. Човек има просечно пет литара крви и онда се може замислити колико тек тих крвних зрнаца има у једном човеку. Пр-

веним крвним зрнцима из тела човека могао би да се покрије простор облика квадрата чија је страна дуга 35 до 40 метара. Или, ако бисмо могли да ставимо једно до другог црвена крвна зрнца онда бисмо њима опасали земљу пет пута око Екватора. Та огромна количина црвених крвних зрнаца омогућава им да примају пролазу кроз плућа много кисеоника што га човек удахне. У исто време, она испуштају угљендиоксид који су донела из тела. На 700 црвених крвних зрнаца дође само једно бело крвно зрнце.

КРИЛАТИ ЗМАЈ

Криллати змај спада у породицу гуштера, а живи у крунама дрвећа на Сундским Острвима. Кожа му се прелива у много разних боја већ према томе где се налази, да би се прилагодио боји природе. С обе стране његова тела израстају су ребра између којих се налази кожа у облику крила. Та му крила служе да слети с гране на грану када лови инсекте.

ЗАШТО СЕ КОРОВ НАГЛО ШИРИ

Главни узрок зашто се коров нагло шири јесте његова необична плодност, јер и коров, као и друге биљке, избаца у току године веома много семенки. Тако кукуљ избаца годишње око 2.600 семенки, горушица 4.000, мак може и 50.000, а за камиллицу се сматра да избаца годишње око 300.000 семенки. У Америци постоје неке биљке које избаце у току свог живота и по милион семенки.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

НОВ НАЧИН ДОБИЈАЊА УКУСНОГ МЕСА

Месо је један од најважнијих предмета исхране. Богато је нарочито протеинима и стога је неопходно за правилну исхрану. Али, месо има један чисто физички недостатак: сви делови нису подједнако меки и сочни. Зато и постоје разлике у ценама за поједине комаде.

Сад је пронађен начин да и најтврђе месо омекша и постане укусно и сочно. Месу се једноставно дода нека врста соли, сасвим слична обичној, кухињској. Та со била је и раније позната, али није довољно искоришћавана.

У тропским пределима одавно је познато да сок биљке папаје омекшава ђонове на чизамама и дилеама. Хемичари су ту супстанцу издвојили и назвали је папаин, али од ње није било неке практичне користе. Тек недавно, један ресторатар из Санта Барбаре успео је да папаин употреби за омекшавање меса. У његовом ресторану појавили су се наједном јевтини бифтеци, јер је он и најтврђе, жилаво месо преобратио у меко и сочно.

Дуго је то остало „фабричка тајна“ овог ресторатера, док два демобилисана младина нису успела да је открију и објавне свету. Али, настале су сумње да папаин можда кваре месо, да утиче неповољно на стамачне сокове, итд. Међутим, многобројним огледима по медицинским и хемиским лабораторијама утврђено је да папаин има само позитивне особине, па је ускоро почела његова масовна производња.

Папаин је производ у облику соли. Њиме треба направити тврдо месо и оставити га извесно време (пола до неколико часова) да стоји — што зависи од врсте меса — а затим се може кувати или пећи. Поред тога, ако се сочиво, пасуљ, грашак и слична варива оставе преко ноћи у води у коју је усута једна кашика папаина, кување ће трајати за полаовину мање и укус јела биће много бољи. Успело се чак да и медвеђе месо, које је познато као врло тврдо, постане меко и укусно.

Њај за загревање ручица мотоцикла, који омогућаје laku возњу и на температури нижијој од минус 25 степени. Уређај је везан за нешто појачани електрични систем самог мотоцикла и не захтева никакве додатне делове. Руке остају стално топле и у обичним рукавицама.

ПАПА ЛЕОН XIII — ОСНИВАЧ КОЦКАРНИЦЕ У МОНТЕ КАРЛУ

Недавно су историчари који су проучавали прошлост коцкарнице у Монте Карлу дошли до једног занимљивог открића. Међу оснивачима коцкарнице, у којој се рулет први пут завртео 14 децембра 1852 године, налазио се и један анонимни уписник са хиљаду акција. Утврђено је да се ради о папи Леону XIII из доба кад је још био кардинал.

БУШИЛИЦА ЗА ЧЕТВРТАСТЕ РУПЕ

У Француској је начињена бушилица која може да прави четвртасте рупе. Она иначе има кружно кретање, као и све бушилице, а ради на тај начин што се део који је углављен креће у једној војници четвртастог облика, те нож, који има облик равностраног троугла, буши у њему квадратну рупу.

ДУЋАН ЗА ДЕЦУ

У источној, најсиромашнијем делу Лондона постоји дућан у коме могу да пазаре само деца. У њему има пуно играчака, а одлика му је и у томе што сваки предмет стаје свега четвртину пенија. Ова цена утврђена је још кад је продавница основана и она важи, ево, већ пуних 47 година. Рања је отворена само суботом: једне седмице за девојчице, једне за дечаке.

РАЗДВОЈЕНИ СИЈАМСКИ БЛИЗАНЦИ

Два, леђима срасла, сијамска близанца од осам месеци раздвојена су један од другог у болници у Њу Орлеану. Операција је била веома тешка и трајала је пуна три часа. Осам хирурга радило је непрекидно у две смене. Стање малишана засад је задовољавајуће. Досад се још ниједном није догодило да оперисани сијамски близанци остану у животу.

који су на пробама већ дали одличне резултате. Очекује се да ће у току следећих година нов начин оправке зуба ући у широку употребу у зубној медицини.

КОНЗЕРВИРАЊЕ КУЋА

У Аустралији се чине покушаји да се конзервирају дрвене куће прскањем спољних делова неком течношћу. То је, уствари, један нарочити препарат који остаје на дрвету у виду танког слоја. Тај слој је непрочињив и улази у све шупљине у дрвету и спојевима. Фабрика гарантује да овако конзервирано дрво може под обичним климатским условима да траје 25 година.

ЕЛЕКТРИЧНО ЗАГРЕВАЊЕ РУЧИЦА НА МОТОЦИКЛУ

Један од најтежих проблема за мотоциклисте јесте загревање руку за време возње. Ни најтоплије рукавице често нису у стању да помогну. Један аустријски инжењер недавно је изумео нарочити уре-

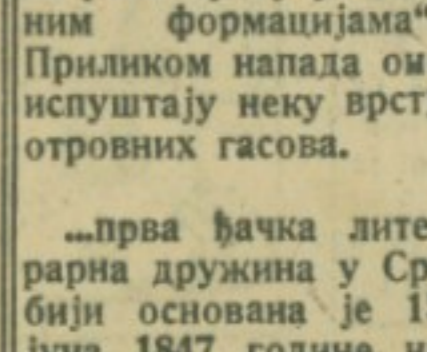

...жуна, једна врста детлића који живи и код нас, има између корена кљуна и ...први употребљиви парни аутомобил саградио је Француз Коњо, 1769 године.

...на свету има 2.796 разних језика. Кад би се томе додали мртви језици, тај број би се попео на 6.760.

...у Манџурији, где владају дуге и оштре зиме, сељаци износе на трг смрзнуто млеко, које продају у облику белих главица. Оне се могу целати и продавати и у комадиња.

...у индонезанском племени Палу употребљавају се уместо новца мале, грубо израђене статуе од бронзе које претстављају вола везаног дугачким ужетом.

Водоравно: 1) знак за хемиски елемент селен; 2) стакло за увелчавање; 3) једна од природних наука; 4) врста фабричког теста; 5) неман; 6) презиме енглеског физичара, проналазача парне машине; 7) прилог за место; 8) река у Немачкој, десна притока Дунава; 9) знак за хемиски елемент лантан; 10) скитачки народи; 11) лева притока Дунава; 12) табак с купонима код хартија од вредности (множ.); 13) слово латинице; 14) митолошки бог подземља; 15) показна заменица; 16) врста папагаја; 17) потрошња енергије при неком послу; 18) део физике; 19) десна притока Јужне Мораве; 20) савез, алијанса; 21) предлог.

Усправно: 1) секрет једног чула; 2) област у Грчкој; 3) наша река понорница; 4) стара мера за течност; 5) град у Шведској; 6) летописи; 7) шаховски термин; 8) име наше филмске глумице; 9) биљка полупаразит; 10) нација; 11) лична заменица; 12) део године; 13) земљиште; 14) острво у Јонском Мору; 15) личност из Дизнијевих стрипова; 16) речно острво; 17) грчки јунак из Тројанског рата; 18) обала; 19) заљубљен (турц.); 20) неодевана.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ТОРТА

За столом је било осам особа и кад је мајка донела округлу тарту требало ју је поделити на осам делова, да би свако добио по један комад. Баш кад је мајка узела нож да подели тарту, отац је рекао:

— Подели тарту на осам делова, али да ножем само три пута превучеш преко ње.

Мајка је то учинила без по муке. Како?

Да се не бисте дуго мучили, погледајте слику!

МОРНАР И ПЛИМА

У пристаништу је био усидрен један брод. Један од морнара добио је наређење да на спољашњој страни брода бојом премаже неколико места која су била запрљана. Он се спустио лествицама низ спољну страну брода и почео да ради.

Пречаге на лествицама биле су тридесет сантиметара далеко једна од дру-

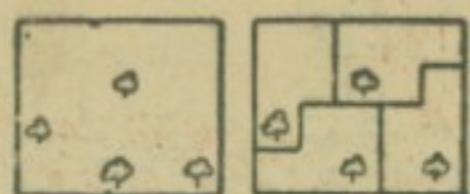
ге, а морнар се спустио на последњу, која је била удаљена од воде свега двадесет сантиметара. Одједном, док је он био у највећем послу, почела је плица. Површина мора попела се за читаво пола метра.

Уз колико је пречага на лествицама морао да се попне морнар да због плице не би оквасио ноге?

Ако не можете да израчунате, рећи ћемо вам: морнар је остао на свом месту и наставио рад, јер уколико је плица бивала јача и морска површина се све више дизала, толико се дизао и брод. Даљина последње пречаге на лествицама од површине воде остала је иста и пре и за време плице.

ЈЕДАН ЛАК ЗАДАТАК

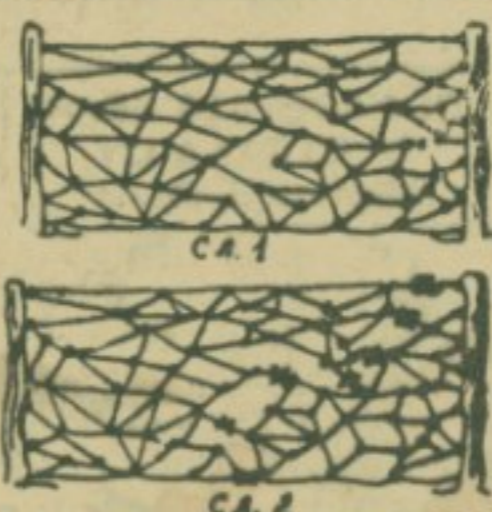
Ово је задатак за наше млађе читаоце. Поље на слици један треба поделити

на четири једнака дела, али тако да у сваком делу остане по једно дрво. Решење је дато на слици 2.

СА СЕДАМ ПОТЕЗА

Покушајте да пресечете мрежу коју видите на слици 1 са седам потеза, тако

да се кроз њу може проћи. Ако не можете сами то да учините, погледајте слику 2.

ЗАГОНЕТКЕ

Кад се имену домаће животиње допише племиња титула добија се једна савремена потреба човека.

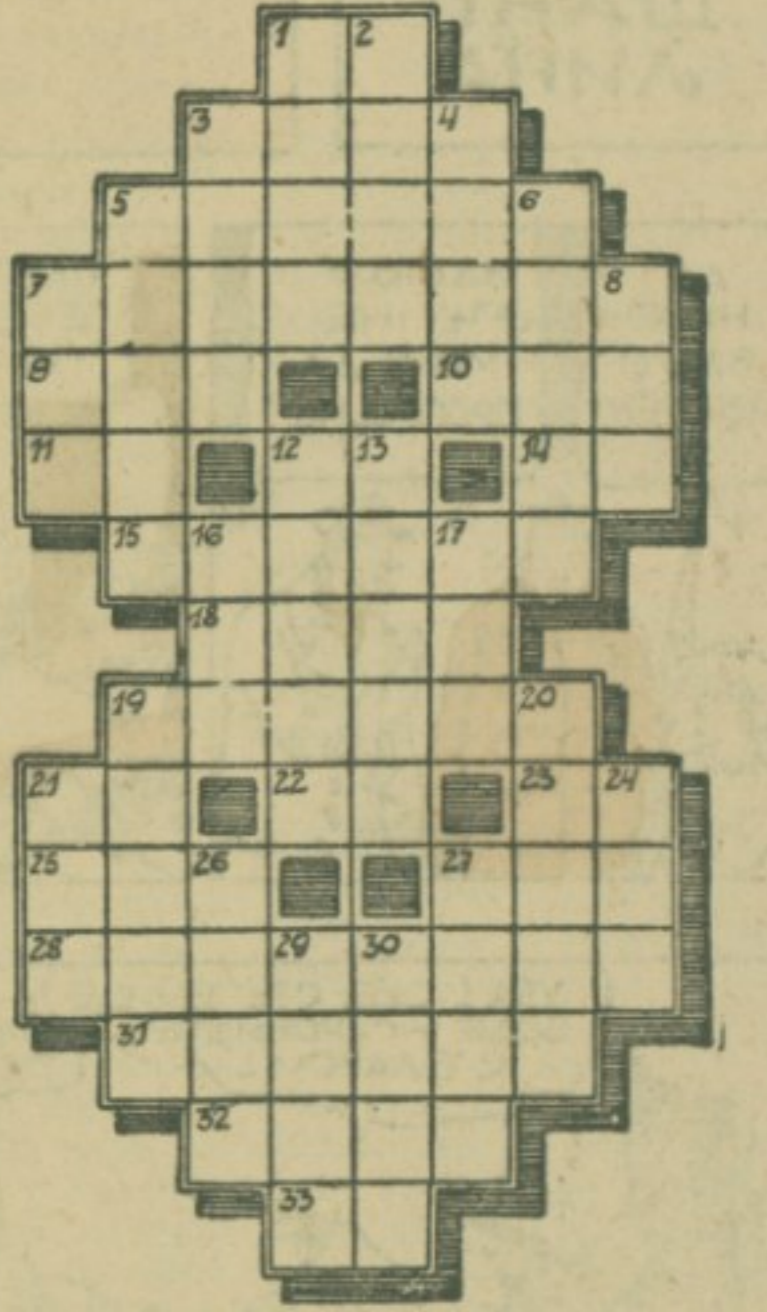
(нофагед)

Кад се птици певачици допише показна заменица добиће се име једног поља познатог из наше историје.

(овозој)

На арапску реч која значи отац треба дописати име једног персиског краља, па ће се добити име једног египатског пристаништа.

(длжбу)

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Ломо; 2) Дакота; 3) Ласа; 4) ода; 5) орати; 6) ат; 7) Лаба; 8) он; 9) Пазик; 10) сир; 11) рима; 12) пераје; 13) рода; 14) алт; 15) анаси; 16) ар; 17) риле; 18) ел; 19) Непал; 20) Лир; 21) рола; 22) матине; 23) кота.

Усправно: 1) Ласал (Кавелије); 2) окатац; 3) мо; 4) Ото; 5) дар; 6) ала; 7) лотос; 8) Атина; 9) Ибара; 10) Азија; 11) Нипон; 12) имела; 13) редар; 14) Равел; 15) трол; 16) трол; 17) илери; 18) спина; 19) Лам; 20) але; 21) рак; 22) то.

Који је одговор шачан

1) „Снохванице“ је написао: Јанко Веселиновић Милован Глишић Јован Јовановић-Змај Светозар Ђоровић

2) Тарпејска стена налазила се у: Атини Египту Риму Цариграду

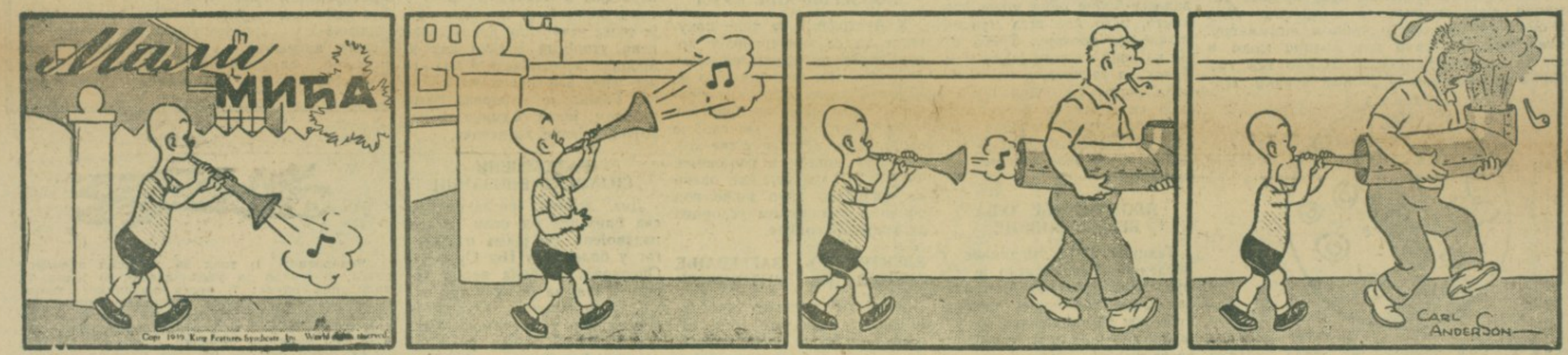
3) Коралско Море налази се: западно од Африке источно од Калифорније северноисточно од Аустралије јужно од Индије

ОДГОВОРИ:

1) „Снохванице“ су збирка песама коју је написао Змај Јова Јовановић. Две књиге издао је 1895, а трећу 1900. У овим песмама Змај је покушао да пева у чисто народном духу. Критика је нашла да ту Змај није имао успеха, иако је он лично сматрао да је то једно од његових најбољих књижевних дела.

2) Тарпејска стена је врх на јужној страни Капитолског брежуљка у Риму. Са Тарпејске стене стари Римљани бацали су издајнике отаџбине и друге кривце.

3) Коралско Море је део Тихог Океана и налази се северноисточно од Аустралије. Ово море добило је своје име по многобројним острвима која су постала од великих наслага корала.

ПУСТОЛОВИНЕ МАЛОГА ЧОНИЈА, МОРНАРА ТОМА ТРАУТА И КИНЕЗА ШАНГ ЛИНА

ШАНГ-ЛИН ЈЕ ПРОНАШАО ПЛАН СКРОВИШТА У КОМЕ СЕ НАЛАЗИЛО БЛАГО ЛОНГ-ФУА

Ква-Ква!

РЕЧУЉЕ ПОЈАВЉИВА

ДВАНАЕСТИ НАЧИН

Пера Ждера остао без пара, па од једног пролазника тражи милостињу:

— Дарујте ми нешто, молим вас. Ја сам писац књиге „Дванаест начина како да дођете до новца“.

— Па зашто онда просите? Поступите по једном од својих дванаест начина.

— То баш и чиним. Ово је дванаести начин!

МНОГО И МАЛО

Учитељ објашњава разлике у количинама и кад је већ мислио да је свима јасно пита Гаја:

— Реци ми каква је разлика између много и мало. Шта се назива много, а шта се изражава са мало?

— На пример... једна ципела је мало за видање куће, али је много кад некоме падне на главу! — одговори Гаја.

ЧУДНОВАТО

— Какав ми је то хотел! — буни се Мики. — Добно сам једну жуту и једну црну ципелу!

— Заиста чудновато! — изненади се собар. — Замислите, још један гост тврди то исто.

